

Rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2003/04:12 om Sveriges antagande av rambeslut om åtgärder för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi jämte en följdmotion.

Regeringen föreslår i propositionen att riksdagen skall godkänna det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Rambeslutet innehåller bl.a. bestämmelser om vilka gärningar som skall utgöra straffbart sexuellt utnyttjande av barn och vad som skall utgöra straffbara förfaranden med barnpornografi samt vilka straffrättsliga påföljder som dessa gärningar skall kunna leda till.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner utkastet till rambeslut. Vidare avstyrker utskottet motionen.

I ärendet finns en reservation och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Godkännande av rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi.....	6
Reservation.....	13
Följdlagstiftning i propositioner om rambeslut, punkt 2 (m)	13
Särskilt yttrande.....	14
Följdlagstiftning i propositioner om rambeslut, punkt 2 (fp)	14
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	15
Propositionen.....	15
Följdmotion.....	15
<i>Bilaga 2</i>	
Utkast till rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi.....	16
<i>Bilaga 3</i>	
Utkast till uttalanden från olika medlemsstater.....	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Godkännande av rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi

Riksdagen godkänner det i bilaga 2 intagna utkastet till rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:12.

2. Följdlagstiftning i propositioner om rambeslut

Riksdagen avslår motion 2003/04:Jul.

Reservation (m)

Stockholm den 4 december 2003

På justitieutskottets vägnar

Susanne Eberstein

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Susanne Eberstein (s), Alice Åström (v), Margareta Sandgren (s), Beatrice Ask (m), Lennart Nilsson (s), Helena Zakariasén (s), Ragnwi Marcelind (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Yilmaz Kerimo (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Göran Norlander (s), Cecilia Magnusson (m), Joe Frans (s), Leif Björnlod (mp) och Karin Granbom (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 24 februari 1997 antog rådet en gemensam åtgärd om åtgärder mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn (EGT L 63, 4.3 1997 s. 2), i vilken medlemsstaterna enades om att se över sin relevanta straffrättsliga lagstiftning för att tillförsäkra att vissa beteenden är straffbelagda och för att stimulera till rättsligt samarbete.

Regeringen har under förhandlingsarbetet informerat och samrått med riksdagens justitieutskott och EU-nämnd.

Till grund för regeringens nu aktuella förslag ligger en inom Justitiedepartementet utarbetad promemoria om Sveriges antagande av rambeslutet (Ju2003/4644/L5). Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet.

Rambeslutet kan förväntas antas så snart samtliga medlemsstater förankrat det i sina nationella parlament och hävt sina nationella parlamentsförbehåll. Enligt uppgift från Justitiedepartementet är det endast Sverige som ännu inte har hävt sitt parlamentsförbehåll. För antagande av rambeslutet krävs enhällighet. Medlemsstaterna skall därefter genomföra bestämmelserna i rambeslutet senast inom två år från att rådet formellt har antagit rambeslutet.

Den svenska versionen av utkastet till rambeslut finns i *bilaga 2* och i *bilaga 3* finns utkast till uttalanden från olika medlemsstater till rådets protokoll när rambeslutet antas.

Bakgrund

I en handlingsplan, som antogs av Europeiska rådet i Wien (EGT C 19, 23.1.1999 s. 1–15), liksom i slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors i oktober 1999 (slutsats 48) uppmanas till ytterligare lagstiftningsåtgärder mot sexuellt utnyttjande av barn. I Europeiska kommissionens meddelande *Resultattavla för framsteg i skapandet av ett område med frihet och rättvisa i Europeiska unionen* [KOM (2000) 167 slutlig] angav också kommissionen, med särskild hänvisning till barnpornografi på Internet, att den hade för avsikt att före utgången av år 2000 lägga fram förslag i syfte att anta åtgärder som i synnerhet fastställer gemensamma bestämmelser om de inslag i straffrätten som har anknytning till sexuellt utnyttjande av barn.

Den 29 maj 2000 antog rådet ett beslut om bekämpande av barnpornografi på Internet (EGT L 138, 9.6.2000 s. 1). Beslutet innebär inga lagstiftningsåtaganden och från svensk sida har bedömningen gjorts att beslutets innehåll är väl förenligt med den svenska regleringen på området (prop. 2003/04:12 s. 5).

Europeiska kommissionen lade den 22 januari 2001 fram ett förslag till rambeslut om åtgärder för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi (EGT C 62E, 27.2.2001, s. 327–330). Kommissionens förslag behandlades i faktagpromemoria EUJu2001/646 (regeringens promemoria till riksdagen 2000/01:105).

Europaparlamentet yttrade sig över förslaget den 12 juni 2001 (EGT C 53E, 28.2.2002, s. 108).

Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 14–15 oktober 2002 nåddes en principöverenskommelse om innehållet i rambeslutet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i propositionen att riksdagen godkänner det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om åtgärder för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Rambeslutet innehåller bestämmelser om vilka gärningar som skall utgöra straffbart sexuellt utnyttjande av barn och vad som skall utgöra straffbara förfaranden med barnpornografi samt vilka straffrättsliga påföljder som dessa gärningar skall kunna leda till. Därutöver finns bl.a. bestämmelser om ansvar och påföljder för juridiska personer, jurisdiktion och brottsoffer. Regeringen redovisar i propositionen sin bedömning av de lagändringar som rambeslutet föranleder. I propositionen läggs dock inte fram några förslag till ändrad lagstiftning. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med sådana förslag i senare sammanhang.

Utskottets överväganden

Godkännande av rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner utkastet till rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Vidare avstyrker utskottet en motion om att propositioner om godkännande av rambeslut också bör innehålla förslag om svensk följdlagstiftning.

Jämför reservationen (m).

Rambeslutet syftar till att stärka unionens tillvägagångssätt när det gäller sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Genom rambeslutet skapas gemensamma minimiregler i medlemsstaterna när det gäller straffrättsliga åtgärder, däribland straffrättsliga påföljder, i kampen mot sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Rambeslutet avser vidare att, i fråga om sexuellt utnyttjande av barn, följa upp bestämmelserna i den gemensamma åtgärden av den 24 februari 1997 om åtgärder mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn med ytterligare lagstiftningsåtgärder. Därutöver är rambeslutet avsett att särskilt visa Europeiska unionens beslutsamhet att genomföra gemensamma straffrättsliga bestämmelser i fråga om barnpornografi som utgör ett ökande fenomen bl.a. genom att Internet och ny teknik används för dess spridning.

I artikel 1 anges vissa definitioner som används i rambeslutet. Det gäller definitioner av barn, barnpornografi, datorsystem och juridisk person.

Vilka brott som har samband med sexuellt utnyttjande av barn och som skall vara straffbara i medlemsstaterna anges i artikel 2. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att straffbelägga följande avsiktliga handlingar:

- a) att tvinga ett barn till prostitution eller deltagande i pornografiska föreställningar, eller att dra vinning av eller på något annat sätt utnyttja ett barn för sådana ändamål,
- b) att rekrytera ett barn till prostitution eller deltagande i pornografiska föreställningar,
- c) att ägna sig åt sexuell aktivitet med ett barn om
 - (i) tvång, våld eller hot brukas,
 - (ii) pengar eller andra former av betalning eller ersättning lämnas som betalning för barnets sexuella aktivitet, eller
 - (iii) missbruk av en erkänd förtroendeställning eller av makt eller inflytande över barnet förekommer.

Artikel 3 innehåller bestämmelser om barnpornografibrott. Enligt punkt 1 skall varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att straffbelägga följande avsiktliga handlingar, oavsett om de utförs med hjälp av datorsystem eller inte, när de begåtts orättmätigt:

- a) framställning av barnpornografi,
- b) distribution, spridning eller överföring av barnpornografi,
- c) utbudande eller tillhandahållande av barnpornografi,
- d) förvärv eller innehav av barnpornografi.

I punkt 2 anges att medlemsstat får göra undantag från straffrättsligt ansvar för vissa handlingar avseende barnpornografi, bl.a. när offret är över 18 år.

Enligt artikel 4 åläggs medlemsstaterna att kriminalisera anstiftan, medhjälp och försök i vissa fall.

Artikel 5 innehåller bestämmelser om påföljder och försvårande omständigheter. Varje medlemsstat skall enligt punkt 1 vidta nödvändiga åtgärder för att de brott som avses i artiklarna 2–4 skall beläggas med straffrättsliga påföljder som innebär ett längsta frihetsberövande om minst ett till tre år.

Varje medlemsstat skall också vidta nödvändiga åtgärder för att följande brott skall beläggas med straffrättsliga påföljder som innebär ett längsta frihetsberövande om minst fem till tio år:

a) De brott som avses i artikel 2 a, som består i ”att tvinga ett barn till prostitution eller deltagande i pornografiska föreställningar” och de brott som avses i artikel 2 c (i).

b) De brott som avses i artikel 2 a, som består i ”att dra vinning av eller på något annat sätt utnyttja ett barn för sådana ändamål” och de brott som avses i artikel 2 b, i båda fallen i den mån de hänför sig till prostitution och minst en av följande omständigheter anses föreligga:

– Offret är ett barn som enligt den nationella lagstiftningen inte uppnått sexuell myndighetsålder.

– Gärningsmannen har medvetet eller genom hänsynslöshet satt barnets liv på spel.

– Brottet har begåtts med användande av grovt våld eller har vållat barnet svår skada.

– Brottet har begåtts inom ramen för en kriminell organisation enligt definitionen i gemensam åtgärd 98/733/RIF, oavsett den straffnivå som anges i den gemensamma åtgärden.

c) De brott som avses i artikel 2 a, som består i ”att dra vinning av eller på något annat sätt utnyttja ett barn för sådana ändamål” och de brott som avses i artikel 2 b, i båda fallen i den mån de hänför sig till pornografiska föreställningar, artikel 2 c (ii) 2 c (iii) och artikel 3.1 a, 3.1 b och 3.1 c om offret är ett barn som enligt den nationella lagstiftningen inte uppnått sexuell myndighetsålder och minst en av de omständigheter som anges i den andra, tredje och fjärde strecksatsen i denna punkt anses föreligga.

Vidare anges i punkt 3 att varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att en fysisk person som har dömts för något av de brott som avses i artiklarna 2–4 i förekommande fall kan avstängas, tillfälligt eller permanent, från utövande av sådan verksamhet som hänför sig till tillsyn av barn.

Enligt punkt 4 får varje medlemsstat fastställa andra påföljder, inbegripet påföljder som inte är straffrättsliga, för handlingar avseende barnpornografi enligt artikel 1 b (iii).

Artiklarna 6 och 7 innehåller bestämmelser om ansvar och påföljder för juridiska personer. Under vissa förutsättningar skall också juridiska personer kunna hållas ansvariga och ådömas i vart fall administrativa avgifter eller straffrättsliga böter för brott som har begåtts till deras förmån av personer som är verksamma i den juridiska personen. Något krav på att införa straffrättsligt ansvar för juridiska personer föreligger inte. Bestämmelserna har karaktären av standardbestämmelser som återfinns i flera andra rambeslut inom ramen för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor.

En medlemsstat skall enligt artikel 8 punkt 1 vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fastställa sin behörighet beträffande brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4, när

- a) brottet har begåtts helt eller delvis inom medlemsstatens territorium,
- b) gärningsmannen är medborgare i medlemsstaten, eller
- c) gärningen har begåtts till förmån för en juridisk person som är etablerad inom medlemsstatens territorium.

I punkt 2 anges dock att en medlemsstat får besluta att den inte kommer att tillämpa eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter kommer att tillämpa bestämmelserna om behörighet i punkt 1 b och 1 c, när brottet begås utanför dess territorium.

Vidare anges i punkterna 3–6 vissa ytterligare åtgärder som medlemsstaterna skall vidta i fråga om sin behörighet att lagföra nu aktuella brott. Därvid föreskrivs i punkt 6 att varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra att åtminstone de allvarligaste brotten som avses i artikel 2 kan åtalas i enlighet med nationell lag efter det att offret uppnått myndighetsålder.

Artikel 9 innehåller bestämmelser om skydd av och hjälp till brottsoffer. Enligt punkt 1 skall medlemsstaterna fastställa att utredning eller lagföring av brott som omfattas av rambeslutet inte skall vara beroende av brottsoffers anmälan eller anklagelse, åtminstone i de fall där brottet helt eller delvis har begåtts på medlemsstatens territorium.

Vidare anges i punkt 2 att offer för brott enligt artikel 2 anses som särskilt utsatta brottsoffer enligt artiklarna 2.2, 8.4 och 14.1 i rådets rambeslut 2001/220/RIF av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden (EGT L 82, 22.3.2001, s. 1–4).

Enligt punkt 3 skall varje medlemsstat vidta alla de åtgärder som är möjliga för att garantera brottsoffrets familj lämpligt stöd. Särskilt skall varje medlemsstat, där det är lämpligt och möjligt, tillämpa artikel 4 i det rambeslut som anges i punkt 2 på den familj som det hänvisas till.

I artikel 12 anges att medlemsstaterna skall ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa bestämmelserna i rambeslutet senast två år efter det att rambeslutet trätt i kraft (punkt 1).

Rambeslutet träder enligt artikel 13 i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

Som skäl för att anta rambeslutet anför regeringen att ett effektivt förebyggande och en effektiv bekämpning av brottslighet i form av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi förutsätter ett gott straffrättsligt skydd för barn inte bara i Sverige utan också internationellt. Det är enligt regeringen därför viktigt att de polisiära och straffrättsliga åtgärderna i kampen mot denna brottslighet stärks inom EU. Regeringen anför vidare att det får anses föreligga ett betydande mervärde i att på EU-nivå tillskapa gemensamma definitioner av vilka handlingar som skall utgöra sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi samt vilka påföljder dessa brott skall kunna leda till. Därigenom skapas ett gemensamt rättsområde som underlättar det polisiära och rättsliga samarbetet för att förebygga och bekämpa sexualbrott mot barn och barnpornografibrott. En förhoppning är enligt regeringen att rambeslutet kommer att bidra till att underlätta arbetet för de rättsvårdande myndigheterna att utreda och beivra dessa brottstyper.

Regeringen bedömer att svensk lagstiftning till huvudsaklig del motsvarar de åtaganden som följer av rambeslutet. I vissa begränsade delar torde enligt regeringen dock krävas ändringar i svensk lagstiftning för att svensk lag fullt ut skall svara mot rambeslutets bestämmelser.

När det gäller rambeslutets krav på vilka handlingar som skall vara straffbara bedömer regeringen att de gärningar som åtminstone i vissa fall inte är kriminaliserade enligt gällande rätt är när någon

- rekryterar barn mellan 15 och 18 år till pornografiska föreställningar eller drar vinning av eller på annat sätt utnyttjar barn i den åldern, utan att barnet utsatts för otillbörlig påverkan,

- drar vinning av eller på annat sätt utnyttjar barns deltagande i pornografiska föreställningar utan att deltagandet främjas, eller

- gör sig skyldig till försök till gärningar som motsvarar sexuellt ofredande enligt 6 kap. 7 § brottsbalken.

I fråga om rambeslutets bestämmelser om påföljder bedömer regeringen att straffskalorna enligt tillämpliga svenska bestämmelser i brottsbalken inte fullt ut uppfyller de krav som uppställs i rambeslutet. Enligt regeringen kan, beroende på omständigheterna, minsta föreskrivna maximistraff för vissa brott behöva ändras enligt följande:

- förförelse av ungdom i 6 kap. 10 §; minsta föreskrivna maximistraff skall vara 1 år (det är för närvarande 6 månader),

- grovt sexuellt tvång i 6 kap. 2 §; minsta föreskrivna maximistraff skall vara 5 år (det är för närvarande 4 år),
- sexuellt ofredande i 6 kap. 7 §; minsta föreskrivna maximistraff skall vara 5 år (det är för närvarande 2 år), och
- grovt barnpornografibrott i 16 kap. 10 a §; minsta föreskrivna maximistraff skall vara fem år (det är för närvarande 4 år).

Regeringen bedömer vidare att rambeslutets krav på doms- och lagföringsrätt i princip motsvarar svenska bestämmelser på området. Sverige bör enligt regeringen emellertid i den ordning som föreskrivs i rambeslutet lämna underrättelse om att Sverige inte kommer att tillämpa bestämmelserna om behörighet i artikel 8 punkt 1 c om brottet begåtts utanför Sverige.

Enligt regeringens bedömning möjliggör svenska preskriptionsregler i allt väsentligt lagföring efter det att målsägandens myndighetsålder uppnåtts på det sätt som krävs enligt artikel 8 punkt 6. Regeringen anser att det emellertid kan finnas skäl att ytterligare analysera denna fråga. En sådan fördjupad analys bör göras inom ramen för beredningen av Sexualbrottskommitténs betänkande.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner utkastet till rambeslut om åtgärder för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Enligt regeringen avser den att senare återkomma till riksdagen med de förslag på lagstiftningsåtgärder som rambeslutet föranleder.

Utskottet delar regeringens bedömning att det är viktigt att de polisiära och straffrättsliga åtgärderna i kampen mot brottslighet i form av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi stärks inom EU. Genom att tillskapa gemensamma definitioner av vilka handlingar som skall utgöra dessa brott samt vilka påföljder de skall kunna leda till uppnås ett gemensamt rättsområde som underlättar det polisiära och rättsliga samarbetet för att förebygga och bekämpa brotten i fråga. Utskottet gör således ingen annan bedömning än regeringen när det gäller behovet av det aktuella rambeslutet.

Vidare konstaterar utskottet att det behov av ny lagstiftning som rambeslutet ger upphov till redovisas utförligt i propositionen. Utskottet finner dock anledning att göra ett visst påpekande rörande regeringens redovisning av huruvida svenska straffskalor uppfyller vad som föreskrivs i rambeslutet beträffande påföljder enligt artikel 5 punkt 2 b. Enligt denna bestämmelse skall brott enligt artikel 2, som består i att dra vinning av eller på något annat sätt utnyttja barn för prostitutionsändamål samt att rekrytera barn för sådana ändamål, under vissa angivna försvårande omständigheter kunna rendera ett minsta maximistraff om åtminstone 5 år. Regeringen anför härvid att om gärningen är att bedöma som förförelse av ungdom enligt 6 kap. 10 § brottsbalken torde svenska straffskalor vara otillräckliga, eftersom maximistraffet för det brottet är fängelse i 6 månader (prop. s. 35). Utskottet vill framhålla att med beaktande av de försvårande omständigheter som enligt rambeslutet skall föreligga i dessa fall torde de brottsliga gärningar som härvid kan komma i fråga enligt svensk rätt vara att bedöma som t.ex. sexuellt tvång enligt det brottets grövsta grad. Brottet förförelse av ungdom förefaller således inte

relevant i sammanhanget. Med den straffskalehöjning för grovt sexuellt tvång som regeringen bedömer vara nödvändig torde enligt utskottets mening de svenska straffskalor som här kan bli aktuella svara mot rambeslutets krav.

Sammantaget tillstyrker utskottet regeringens förslag att riksdagen godkänner det aktuella utkastet till rambeslut.

I motion 2003/04: Ju1 (m) tas upp en mer principiell fråga rörande riksdagens behandling av godkännande av rambeslut. Motionärerna anser att regeringen bör ges till känna vad i motionen anförs om att propositioner om godkännande av EU:s rambeslut inom det rättsliga området också bör innehålla förslag om svensk följdlagstiftning. Utskottet vill härvid framhålla att riksdagen vid ett flertal tillfällen sedan några år har godkänt utkast till rambeslut utan att följdlagstiftningen samtidigt har presenterats (senast bet. 2002/03:JuU15). När detta skedde första gången under riksmötet 1999/2000 gjorde utskottet ett principiellt uttalande att det inte kunde se något avgörande skäl mot att godta ett rambeslut vid ett tillfälle och fatta beslut om lagstiftningen vid ett senare tillfälle (bet. 1999/2000:JuU20 s. 5 och 6). Att avvakta med lagstiftningen borde enligt utskottet emellertid inte ske annat än när det var påkallat av de tidsramar som gällde för EU:s antagande av rambeslutet.

Den genom praxis godtagna ordningen att riksdagen kan godkänna ett rambeslut som ännu inte föreligger i slutligt skick har vidare kommit till klart uttryck genom en ändring i 10 kap. 2 § regeringsformen (RF), som trädde i kraft den 1 januari 2003. Inte heller i detta sammanhang uttalades något krav på att ett godkännande av ett utkast till rambeslut förutsätter att förslag på följdlagstiftning samtidigt läggs fram (bet. 2001/02:KU18 s. 26–30). Konstitutionsutskottet aviserade att det avsåg att inom ramen för sin allmänna granskning av regeringsärendenas handläggning enligt 12 kap. 1 § RF granska regeringens hantering när det gäller inhämtandet av riksdagens godkännande enligt 10 kap. 2 § RF inför regeringens deltagande i rambeslut och andra beslut på andra och tredje pelarens område inom EU (a. bet. s. 29). En sådan granskning genomfördes under riksmötet 2002/03. Konstitutionsutskottet uttalade att traditionellt remissförfarande skall tillämpas vid beredningen av en proposition om godkännande av rambeslut i samma utsträckning som vid lagstiftningsärenden (bet. 2002/03:KU10 s. 64). Utskottet insåg att de tidsramar som gäller för antagandet av en överenskommelse i ministerrådet kan medföra svårigheter för regeringen att tillämpa ett traditionellt remissförfarande. Emellertid ville utskottet understryka att underhandskontakter med myndigheter kan ersätta remissbehandling av traditionellt slag endast då detta är oundgängligen påkallat av de tidsramar som gäller för EU:s antagande av en överenskommelse eller i andra undantagssituationer.

I sammanhanget bör tilläggas att justitieutskottet redan före konstitutionsutskottets granskning hade inom ramen för sitt uppföljningsarbete gjort en motsvarande granskning på utskottets område. Granskningen omfattade alla rambeslut och beslut om tillträde till olika internationella konventioner under

perioden 1995/96–2001/02. Utskottet kunde efter en jämförelse med senare lagstiftningsärenden konstatera att regeringen i godkännandepropositionen i allt väsentligt gjort en korrekt bedömning av lagstiftningsbehovet.

Det kan vidare konstateras att regeringen i budgetpropositionen för 2004 anför att en kartläggning av hur det svenska remissförfarandet används avseende frågor med EU-anknytning kommer att genomföras (prop. 2003/04:1 utg.omr. 1, s. 15). Mot bakgrund av vad som nu anförts finner justitieutskottet inte anledning att frånga sina tidigare uttalanden i principfrågan rörande riksdagens behandling av propositioner om godkännande av rambeslut. Motionen avstyrks därför.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Följdlagstiftning i propositioner om rambeslut, punkt 2 (m)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Cecilia Magnusson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ju1.

Ställningstagande

Det kan konstateras att regeringen har gjort det till en permanent arbetsmetod att avlämna propositioner om godkännande av rambeslut till riksdagen utan att samtidigt redovisa förslag till svensk följdlagstiftning. Vi anser inte att detta är en tillfresställande lagstiftningsteknik. Bristen på insyn i lagstiftningsprocessen och de problem som uppstår när följdlagstiftning inte presenteras samtidigt som propositionen om godkännande av ett rambeslutet har påtalats flera gånger. Det betydelsefulla är enligt vår uppfattning möjligheten att redan i samband med propositionen om godkännande få en analys av det kommande rambeslutets effekter på svensk lagstiftning. Sedan ett rambeslut väl godkänts saknas utrymme att behandla de grundläggande rättspolitiska frågor som rambeslutet kan ge upphov till. Detta skapar ett demokratiskt problem. Regeringen bör åläggas att i fortsättningen presentera förslag till följdlagstiftning i propositionen om godkännande av rambeslut. Vad som nu anförts bör med bifall till motionen 2003/04:Ju1 ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Följdlagstiftning i propositioner om rambeslut, punkt 2 (fp)

Torkild Strandberg (fp) och Karin Granbom (fp) anför:

I likhet med vad vi tidigare uttalat rörande den principiella frågan beträffande riksdagens behandling av propositioner om godkännande av rambeslut vill vi inte ifrågasätta regeringens förmåga till analys och problemlösning vid genomförandet av rambeslutens innehåll i svensk lagstiftning. Vår erfarenhet är dock att det är först i samband med att det konkreta förslaget till lagstiftning granskas, inom ramen för den parlamentariska processen, som eventuella brister eller problemområden upptäcks. Vi vill därför ånyo framhålla att det är mycket viktigt att riksdagen ges möjlighet att ta ställning till konsekvenserna av rambeslutet på nationell nivå samtidigt som man antar rambeslutet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2003/04:12 Sveriges antagande av rambeslut om åtgärder för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi:

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det inom Europeiska unionen upprättade utkastet till rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi.

Följdmotion

2003/04:Ju1 av Beatrice Ask m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att propositioner om EU:s rambeslut inom det rättsliga området även bör innehålla förslag om svensk följdlagstiftning.

BILAGA 2

Utkast till rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi

RÅDETS RAMBESLUT

av den

om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA
RAMBESLUT

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 29, 31.1 e och 34.2 b i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande², och

av följande skäl:

(1) I rådets och kommissionens handlingsplan för att på bästa sätt genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget om upprättande av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa³, i slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors och i Europaparlamentets resolution av den 11 april 2000 nämns eller efterlyses lagstiftningsåtgärder mot sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi, inklusive gemensamma definitioner, grunder för åtal och påföljder.

(2) Rådets gemensamma åtgärd 97/154/RIF av den 24 februari 1997 om åtgärder mot människohandel och sexuellt utnyttjande av barn⁴ och rådets beslut 2000/375/RIF av den 29 maj 2000 om bekämpning av barnpornografi på Internet⁵ bör följas upp med ytterligare lagstiftningsåtgärder som syftar till att minska skillnaderna i medlemsstaternas rättsliga strategier och bidrar till utvecklingen av ett effektivt rättsligt och polisiärt samarbete för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi.

(3) I sin resolution av den 30 mars 2000 om kommissionens meddelande om genomförandet av åtgärderna för att motverka barnsexturism upprepar Europaparlamentet att barnsexturism är ett brott som är nära förbundet med brotten sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi, och anmodar kommissionen att till rådet överlämna ett förslag till ett

¹ EGT C 62E, 27.2.2001, s. 327.

² EGT C 53E, 28.2.2002, s. 108.

³ EGT C 19, 23.1.1999, s. 1.

⁴ EGT L 63, 4.3.1997, s. 2.

⁵ EGT L 138, 9.6.2000, s. 1.

rambeslut med minimiregler avseende brottsrekvisit för dessa straffbara gärningar.

(4) Sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi utgör allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna och av barnets grundläggande rätt till en harmonisk uppväxt och utveckling.

(5) Barnpornografi, som är en särskilt allvarlig form av sexuellt utnyttjande av barn, ökar och sprids genom utnyttjande av ny teknik och Internet.

(6) Europeiska unionen måste komplettera det viktiga arbete som utförs av internationella organisationer.

(7) För att komma till rätta med de allvarliga brott som sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi utgör krävs en övergripande strategi, där gemensamma brottsrekvisit i samtliga medlemsstaters straffrätt, inklusive effektiva, proportionella och avskräckande påföljder, ingår som en integrerad del i bredast möjliga rättsliga samarbete.

(8) I enlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen inskränker sig detta rambeslut till det minimum som krävs för att målen skall uppnås på europeisk nivå och går inte utöver vad som är nödvändigt för det syftet.

(9) Tillräckligt stränga påföljder för gärningsmännen måste införas så att sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi omfattas av de rättsakter som redan har antagits i syfte att bekämpa organiserad brottslighet, såsom rådets gemensamma åtgärd 98/699/RIF av den 3 december 1998 om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel och vinning av brott⁶ samt rådets gemensamma åtgärd 98/733/RIF av den 21 december 1998 om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott⁷.

(10) Den särskilda karaktären hos kampen mot sexuellt utnyttjande av barn måste föranleda medlemsstaterna att i sin lagstiftning införa effektiva, proportionella och avskräckande påföljder. Sådana påföljder bör också anpassas till den verksamhet som bedrivs av juridiska personer.

(11) Brottsoffer som är barn bör förhöras med hänsyn till ålder och utveckling i syfte att utreda och lagföra brott som omfattas av detta rambeslut.

(12) Detta rambeslut påverkar inte gemenskapens befogenheter.

(13) Detta rambeslut bör kunna bidra till att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi genom att det kompletterar de instru-

⁶ EGT L 333, 9.12.1998, s. 1. Gemensamma åtgärden ändrad genom rådets rambeslut 2001/500/RIF (EGT L 182, 5.7.2001, s. 1).

⁷ EGT L 351, 29.12.1998, s. 1.

ment som antagits av rådet, såsom gemensam åtgärd 96/700/RIF av den 29 november 1996 om upprättande av ett program för stöd och utbyte för personer ansvariga för att bekämpa människohandel och sexuellt utnyttjande av barn⁸, gemensam åtgärd 96/748/RIF av den 16 december 1996 om utvidgning av det uppdrag Europols narkotikaenhet erhö⁹, gemensam åtgärd 98/428/RIF av den 29 juni 1998 om inrättande av ett europeiskt rättsligt nätverk¹⁰, gemensam åtgärd 96/277/RIF av den 22 april 1996 om en ordning för utbyte av sambandspersoner för att förbättra det rättsliga samarbetet mellan Europeiska unionens medlemsstater¹¹ och gemensam åtgärd 98/427/RIF av den 29 juni 1998 om goda rutiner vid inbördes rättshjälp i brottmål¹², samt rättsakter som antagits av Europaparlamentet och rådet, såsom Europaparlamentets och rådets beslut nr 276/1999/EG av den 25 januari 1999 om antagande av en flerårig handlingsplan på gemenskapsnivå för att främja en säkrare användning av Internet genom att bekämpa olagligt och skadligt innehåll på globala nät¹³ och Europaparlamentets och rådets beslut nr 293/2000/EG av den 24 januari 2000 om att anta ett program för gemenskapens insatser (Daphne-programmet) (2000-2003) för förebyggande åtgärder i kampen mot våld mot barn, ungdomar och kvinnor¹⁴.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

I detta rambeslut avses med

- a) *barn*: varje person som är yngre än arton år,
- b) *barnpornografi*: pornografiskt material som avbildar eller föreställer
 - i) ett verkligt barn som är inblandat i eller ägnar sig åt handling med tydlig sexuell innebörd, inbegripet obscen exponering av ett barns könsorgan eller blygregion, eller
 - ii) en verklig person som ser ut att vara ett barn och är inblandad i eller ägnar sig åt sådan handling som avses i led i, eller
 - iii) realistiska bilder på ett fiktivt barn som är inblandat i eller ägnar sig åt sådan handling som avses i led i,

⁸ EGT L 322, 12.12.1996, s. 7.

⁹ EGT L 342, 31.12.1996, s. 4.

¹⁰ EGT L 191, 7.7.1998, s. 4.

¹¹ EGT L 105, 27.4.1996, s. 1.

¹² EGT L 191, 7.7.1998, s. 1.

¹³ EGT L 33, 6.2.1999, s. 1.

¹⁴ EGT L 34, 9.2.2000, s. 1.

c) *datorsystem*: en apparat eller grupp av sammankopplade apparater eller apparater som står i samband med varandra, där en eller flera av dem, enligt ett program, utför automatisk databehandling.

d) *juridisk person*: varje enhet som har denna ställning enligt tillämplig lagstiftning, med undantag av stater eller andra offentliga organ vid utövande av de befogenheter som de har i egenskap av statsmakter samt offentliga internationella organisationer.

Artikel 2

Brott som har samband med sexuellt utnyttjande av barn

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att straffbelägga följande avsiktliga handlingar:

a) Att tvinga ett barn till prostitution eller deltagande i pornografiska föreställningar, eller att dra vinning av eller på något annat sätt utnyttja ett barn för sådana ändamål.

b) Att rekrytera ett barn till prostitution eller deltagande i pornografiska föreställningar.

c) Att ägna sig åt sexuell aktivitet med ett barn, om

i) tvång, våld eller hot brukas,

ii) pengar eller andra former av betalning eller ersättning lämnas som betalning för barnets sexuella aktivitet, eller

iii) missbruk av en erkänd förtroendeställning eller av makt eller inflytande över barnet förekommer.

Artikel 3

Barnpornografibrott

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att straffbelägga följande avsiktliga handlingar, oavsett om de utförs med hjälp av ett datorsystem eller inte, när de begåtts orättmätigt:

a) Framställning av barnpornografi.

b) Distribution, spridning eller överföring av barnpornografi.

c) Utbudande eller tillhandahållande av barnpornografi.

d) Förvärv eller innehav av barnpornografi.

2. En medlemsstat får göra undantag från straffrättsligt ansvar för sådana handlingar avseende barnpornografi

a) som avses i artikel 1 b ii, när den verkliga människa som ser ut att vara ett barn i själva verket var 18 år eller äldre vid avbildningstillfället,

b) som avses i artikel 1 b i och 1 b ii, när det gäller framställning och innehav, om bilder på barn som uppnått sexuell myndighetsålder framställs och innehås med dessa personers medgivande och endast för deras privata bruk. Även när det fastställts att ett medgivande har förelegat, skall detta inte anses giltigt om till exempel högre ålder, mogenhet, position, ställning, erfarenhet eller offrets beroende av förövaren har missbrukats för att uppnå detta medgivande.

c) som avses i artikel 1 b iii, när det fastställs att en persons framställning och innehav av det pornografiska materialet endast sker för privat bruk, om inget pornografiskt material som avses i artikel 1 b i och 1 b ii har använts för dess framställning, och förutsatt att handlingen inte medför någon risk för spridning av materialet.

Artikel 4

Anstiftan, medhjälp och försök

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att straffbelägga anstiftan och medhjälp till de brott som avses i artiklarna 2 och 3.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att straffbelägga försök att begå de handlingar som avses i artiklarna 2, 3.1 a och 3.1 b.

Artikel 5

Påföljder och försvarande omständigheter

1. Om inte annat följer av punkt 4, skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att de brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4 skall beläggas med straffrättsliga påföljder som innebär ett längsta frihetsberövande om minst ett till tre år.

2. Om inte annat följer av punkt 4, skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följande brott skall beläggas med straffrättsliga påföljder som innebär ett längsta frihetsberövande om minst fem till tio år:

a) De brott som avses i artikel 2 a, som består i "att tvinga ett barn till prostitution eller deltagande i pornografiska föreställningar", och de brott som avses i artikel 2 c i.

b) De brott som avses i artikel 2 a, som består i "att dra vinning av eller på något annat sätt utnyttja ett barn för sådana ändamål", och de brott som avses i artikel 2 b, i båda fallen i den mån de hänför sig till prostitution och minst en av följande omständigheter anses föreligga:

– Offret är ett barn som enligt den nationella lagstiftningen inte uppnått sexuell myndighetsålder.

– Gärningsmannen har medvetet eller genom hänsynslöshet satt barnets liv på spel.

– Brottet har begåtts med användande av grovt våld eller har vållat barnet svår skada.

– Brottet har begåtts inom ramen för en kriminell organisation enligt definitionen i gemensam åtgärd 98/733/RIF, oavsett den straffnivå som anges i den gemensamma åtgärden.

c) De brott som avses i artikel 2 a, som består i "att dra vinning av eller på något annat sätt utnyttja barn för sådana ändamål", och de brott som avses i artikel 2 b, i båda fallen i den mån de hänförs sig till pornografiska föreställningar, artiklarna 2 c ii, 2 c iii, 3.1 a, 3.1 b och 3.1 c, om offret är ett barn som enligt den nationella lagstiftningen inte uppnått sexuell myndighetsålder och om minst en av de omständigheter som anges i den andra, tredje och fjärde strecksatsen under led b i denna punkt anses föreligga.

3. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att en fysisk person, som har dömts för något av de brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4, i förekommande fall kan avstängas, tillfälligt eller permanent, från utövande av sådan verksamhet som hänförs sig till tillsyn av barn.

4. Varje medlemsstat får fastställa andra påföljder, inbegripet påföljder som inte är straffrättsliga, för handlingar avseende barnpornografi enligt artikel 1 b iii.

Artikel 6

Juridiska personers ansvar

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att juridiska personer skall kunna hållas ansvariga för brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4 och som begås till förmån för dessa juridiska personer av någon person som agerar antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och har en ledande ställning inom den juridiska personens organisation, grundad på

a) befogenhet att företräda den juridiska personen,

b) befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller

c) befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.

2. Utöver vad som angivits i punkt 1 skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att juridiska personer skall kunna hållas

ansvariga när brister i övervakning eller kontroll som skall utföras av en sådan person som avses i punkt 1 har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till förmån för denna juridiska person begå ett brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4.

3. Den juridiska personens ansvar enligt punkterna 1 och 2 skall inte utesluta lagföring av de fysiska personer som är gärningsmän, anstiftare eller medhjälpare till ett brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4.

Artikel 7

Påföljder för juridiska personer

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att en juridisk person som är ansvarig i enlighet med artikel 6.1 skall kunna bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder, som innefattar bötesstraff eller administrativa avgifter och som får innefatta andra påföljder, såsom

- a) fråntagande av rätt till offentliga förmåner eller stöd,
- b) tillfälligt eller permanent näringsförbud,
- c) rättslig övervakning,
- d) rättsligt beslut om upplösning av verksamheten, eller
- e) tillfällig eller permanent stängning av de inrättningar som har använts för att begå brottet.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att en juridisk person som är ansvarig i enlighet med artikel 6.2 skall kunna bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder eller åtgärder.

Artikel 8

Behörighet och lagföring

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fastställa sin behörighet beträffande brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4, när

- a) brottet har begåtts helt eller delvis inom medlemsstatens territorium,
- b) gärningsmannen är medborgare i medlemsstaten, eller
- c) gärningen har begåtts till förmån för en juridisk person som är etablerad inom medlemsstatens territorium.

2. En medlemsstat får besluta att den inte kommer att tillämpa eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter kommer att tillämpa bestämmelserna om behörighet i punkt 1 b och 1 c, när brottet begås utanför dess territorium.

3. En medlemsstat som enligt sin lagstiftning inte utlämnar sina egna medborgare skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fastställa sin behörighet över och i lämpliga fall lagföra de brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4 som har begåtts av dess egna medborgare utanför dess territorium.

4. De medlemsstater som beslutar att tillämpa punkt 2 skall underrätta rådets generalsekretariat och kommissionen om detta, i lämpliga fall med uppgift om i vilka särskilda fall eller under vilka särskilda omständigheter som beslutet gäller.

5. Varje medlemsstat skall sörja för att dess behörighet omfattar situationer i vilka ett brott enligt artikel 3 och, i den mån det är relevant, artikel 4, begås med hjälp av ett datorsystem, till vilket åtkomsten skett från dess territorium, oavsett om datorsystemet är beläget inom dess territorium.

6. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra att åtminstone de allvarligaste av de brott som avses i artikel 2 kan lagföras i enlighet med nationell lag efter det att offret har uppnått myndighetsålder.

Artikel 9

Skydd av och hjälp till brottsoffer

1. Medlemsstaterna skall fastställa att utredning eller lagföring av brott som omfattas av detta rambeslut inte skall vara beroende av ett brottsoffers anmälan eller anklagelse, åtminstone i de fall där artikel 8.1 a är tillämplig.

2. Offer för brott enligt artikel 2 bör anses som särskilt utsatta brottsoffer enligt artiklarna 2.2, 8.4 och 14.1 i rådets rambeslut 2001/220/RIF av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden.¹⁵

3. Varje medlemsstat skall vidta alla de åtgärder som är möjliga för att garantera brottsoffrets familj lämpligt stöd. Särskilt skall varje medlemsstat, där det är lämpligt och möjligt, tillämpa artikel 4 i det rambeslutet på den familj som det hänvisas till.

¹⁵ EGT L 82, 22.3.2001, s. 1.

Artikel 10*Territoriell tillämpning*

Detta rambeslut skall tillämpas på Gibraltar.

Artikel 11*Upphävande av gemensam åtgärd 97/154/RIF*

Gemensam åtgärd 97/154/RIF skall upphöra att gälla.

Artikel 12*Genomförande*

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta rambeslut senast den [...].*

2. Medlemsstaterna skall senast den ...* till rådets generalsekretariat och till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning. På grundval av en rapport utarbetad med hjälp av denna information och en skriftlig rapport från kommissionen, skall rådet senast den ...** bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna har följt bestämmelserna i detta rambeslut.

Artikel 13*Ikraftträdande*

Detta rambeslut träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

Utfärdat i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande

* Två år efter det att detta rambeslut har trätt i kraft.

** Fyra år efter det att detta rambeslut har trätt i kraft.

BILAGA 3

Utkast till uttalanden från olika medlemsstater

Uttalanden till rådets protokoll vid antagandet av rambeslutet om åtgärder för att bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi.

1. Uttalande om artikel 3.2 c i rambeslutet

"Förenade kungariket, Belgien, Tyskland, Irland och Grekland fördömer alla former av barnpornografi, gör inte någon skillnad mellan reella och virtuella bilder av barn och anser det väsentligt att vidta kraftiga åtgärder mot båda. Dessa stater kommer därför inte att tillämpa det oinskränkta undantag från straffrättsligt ansvar som föreskrivs i artikel 3.2 c i detta rambeslut."

2. Uttalande från Portugal

"Portugal fördömer alla former av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi. Portugal godtar inte att barnets skydd inskränkes genom likställande med virtuella bilder. Barns värdighet måste hävdas utan inskränkning och får inte ifrågasättas. Portugal kommer därför att föreskriva strängare påföljder för alla gärningar som berör barn eller andra människor i förhållande till de påföljder som är tillämpliga vid virtuell pornografi."

3. Uttalande från Frankrike

"Frankrike tolkar medlemsstaternas skyldighet att straffa försök att begå de brott som avses i artikel 2 c i och 2 c iii som en skyldighet att straffa våldtäktsförsök enligt definitionen i Frankrikes nationella lagstiftning."

4. Uttalande från Danmark

"Danmark fördömer barnpornografi och alla former av sexuellt utnyttjande av barn och betonar vikten av att dessa företeelser kriminaliseras. I den danska strafflagen finns det inga bestämmelser som uttryckligen använder uttrycket "pornografiska föreställningar". Den danska strafflagen innehåller emellertid bestämmelser som gör det brottsligt att tvinga, värva eller locka en person att ägna sig åt "sexuell omoral". Danmark anser att uttrycket "sexuell omoral" omfattar de pornografiska föreställningar som avses i rambeslutet."

5. Uttalande till artikel 5.1

"Den tyska och den finländska delegationen förutsätter att bestämmelsen i artikel 5.1 inte innebär att medhjälp och i synnerhet försök skall likställas med det brott som begåtts av huvudgärningsmannen".

6. Uttalande till artikel 5.2 c

"Belgien [och övriga delegationer som vill ansluta sig till uttalandet] beklagar att räckvidden för artikel 5.2 c är begränsad till sådana fall där offret är ett barn under sexuell myndighetsålder och förklarar att Belgien inte kommer att tillämpa den begränsningen i sin nationella lagstiftning."